

Італія до Б. Муссоліні була парламентською монархією з 59-річним стажем (від 1861 року). Варто зауважити, що в оцінці італійського парламенту він анітрохи не перебільшував.

Парламентська монархія, як і президентська демократія, також була нездатною ефективно керувати країною. Єдина можливість, яку мав італійський король Віктор Еммануїл, щоб навести лад у тій ситуації, — це надати владу сильній партії та жорсткій особистості. Прямих доказів, що він вчинив так само, як Гінденбург у Німеччині, немає, та все свідчить про те, що поява на історичній сцені Б. Муссоліні була своєчасним і єдиним шансом покінчити з анархією та, як наслідок, із демократією.

Історики попередню епоху парламентаризму старанно замовчують. Проте коли Б. Муссоліні перетворив парламент (1923) на орган, що працює в інтересах держави, йому це зарахували як злочин із формулюванням "ліквідація парламенту", хоча свою погрозу на адресу депутатів дуче не виконав: "Стосовно мене, то я дедалі більше переконуюся, що заради добра Італії корисно розстріляти дюжину депутатів, а також заслати на каторгу хоча б кілька екс-міністрів. Я дедалі більше укріплююся в думці, що парламент Італії — це виразка, яка отрує кров нації. Необхідно вирізати її" [13].

Сьогодні такі самі претензії лунають і в Україні на адресу "народної" Верховної Ради та виконавчої

влади, яку підтримує парламент. Нічого не змінилося! Який переконливий приклад стабільності кризи парламентаризму, кризи ліберальної демократії! За такої стабільності говорити про "дитячу хворобу демократії" не доводиться. Це не дитяча хвороба, це — чума нового тисячоліття.

Список використаної літератури

1. *Победоносцев К. П.* Московська збірка / К. П. Победоносцев. — Москва, 1901. — С. 46—51.
2. *Панарин А. С.* Стратегическая нестабильность в XXI веке / А. С. Панарин. — Москва: Алгоритм, 2003. — С. 187—188.
3. *Урядовий кур'єр.* — 2009. — № 198. — С. 1, 3.
4. *Вопросы истории,* 1994. — № 3. — С. 73.
5. *Попполо ді-Італія.* — 1919. — Березень.
6. *Дмитров А.* Организация двойного назначения / А. Дмитров. — Москва, 2002. — С. 136.
7. *Чубинский В.* Бисмарк / В. Чубинский. — Москва, 1988. — С. 57.
8. *Сенченко М.* Парламентаризм — велика брехня нашого часу / Микола Сенченко. — Київ: КИТ, 2011. — 127 с.
9. *Сенченко М. І.* Фінансовий інтернаціонал / М. І. Сенченко. — Київ: МАУП, 2002. — 54 с.
10. *История фашизма в Западной Европе* / Авт. коллектив АН СССР. — Москва, 1978. — С. 7.
11. *Сенченко М. І.* Україна потребує диктатури / М. І. Сенченко. — Київ: КИТ, 2009. — С. 126.
12. *БСЭ.* — Т. 18. — Москва, 1953. — С. 295.
13. *Лопухов Б.* Фашизм и рабочее движение в Италии / Б. Лопухов. — Москва, 1968. — С. 36.

КНИГОЗНАВСТВО. ВИДАВНИЧА СПРАВА

УДК 002.2(477)"2018"(083.41)

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2018 року

Проаналізовано стан українського книговидання за 2018 рік за асортиментом видавничої продукції, її мовною та територіальною ознаками. Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур провідними вітчизняними видавництвами різної форми власності, у тому числі сфери управління Держкомтелерадіо.

Ключові слова: асортимент видавничої продукції, кількісні показники, аналіз випуску видань, видавництва, видавничі організації, книговидання

У 2018 році в Книжкову палату України надійшло й зареєстровано 22 612 назв книг і брошур загальним тиражем 47 022,1 тис. пр., що порівняно з даними 2017 року становить: за назвами — 102,6%, за тиражами — 104,2%. За результатами 2018 року, на одного мешканця України припадає 1,11 книги (у 2017 — 1,06 книги, у 2016 — 1,15 книги). Авторефератів дисертацій видано 5331 друк. од. тиражем

548,7 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв збільшився на 199 друк. од., або на 3,9%, тиражі — на 24,6 тис. пр., або на 4,7%. Авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук надійшло 1015 друк. од. тиражем 107,2 тис. пр., тобто 19% загальної кількості назв і 19,5% загального тиражу цього асортименту друкованої продукції; кандидата наук — 4316 друк. од. (81%) тиражем 441,5 тис. пр. (80,5%).

Образотворчих видань випущено 1367 друк. од. тиражем 3273,4 тис. пр., порівняно з 2017 роком кількість видань збільшилася на 184 друк. од., тираж — на 251,8 тис. пр., у тому числі книжкових образотворчих видань — 1268 друк. од. тиражем 3078,3 тис. пр., порівняно з 2017 роком їхня кількість збільшилася на 139 друк. од., або на 12,3%, тиражі — на 123,0 тис. пр., або на 4,2%. Різноманіттям відзначився випуск дитячих образотворчих видань. Їхня кількість становить 964 друк. од. тиражем 2595,8 тис. пр. (70,5% загальної кількості назв і 79,3% загального тиражу). У тому числі: навчальні та методичні видання — 273 друк. од. тиражем 764,3 тис. пр.; книжки-іграшки — 315 друк. од. тиражем 699,3 тис. пр.; книжки-розмальовки — 376 друк. од. тиражем 1132,2 тис. пр.; комікси — 52 друк. од. тиражем 135,3 тис. пр. Образотворчих альбомів, каталогів виставок та фотоальбомів випущено 252 друк. од. тиражем 347,2 тис. пр., порівняно з 2017 роком їхня кількість збільшилася на 68 друк. од., або на 37%, тиражі — на 171,5 тис. пр., або на 97,6%, у тому числі альбомів — 93 друк. од. тиражем 107,3 тис. пр.; каталогів виставок — 73 друк. од. тиражем

62,6 тис. пр.; фотоальбомів — 77 друк. од. тиражем 75,5 тис. пр. Аркушевих образотворчих видань випущено 99 назв тиражем 195,1 тис. пр., що становить 7,2% загальної кількості назв і 6% загального тиражу. Порівняно з 2017 роком кількість назв збільшилася на 45 друк. од., тиражі — на 128,7 тис. пр.

Картографічних видань у 2018 році випущено 182 друк. од. тиражем 450,2 тис. пр., порівняно з 2017 роком за назвами їхня кількість зросла на 34 друк. од. (23%), а тиражі — на 47,5 тис. пр. (11,8%).

Нотних видань надійшло до Книжкової палати України 214 друк. од. тиражем 51,4 тис. пр., що більше на 27 друк. од. порівняно з даними 2017 року (14,4%), тиражі скоротилися на 8,6 тис. пр. (14,3%). Домінують серед нотних видань твори вокальної музики: 115 назв тиражем 28,3 тис. пр., або 53,7% загальної кількості назв і 55,1% загального тиражу. Творів інструментальної музики надійшло 63 назви тиражем 13,2 тис. пр., відповідно 29,4% і 25,7%.

Загальні дані про випуск неперіодичних видань у 2018 році наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2017		2018			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2017 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2017 року
Книги і брошури	22 047	45 127,2	22 612	102,6	47 022,1	104,2
Автореферати дисертацій	5 132	524,1	5 331	103,9	548,7	104,7
Образотворчі видання	1 183	3 021,6	1 367	115,6	3 273,4	108,3
Картографічні видання	148	402,7	182	123,0	450,2	111,8
Нотні видання	187	60,0	214	114,4	51,4	85,7

У 2018 році порівняно з 2017 роком у загальному асортименті книг і брошур спостерігалось зростання як за назвами, так і за тиражами: брошур — на 673 друк. од. (21,9%), тиражів — на 957,3 тис. пр. (11,4%); видань у палітурці випущено більше на 319 друк. од. (4%), а тиражі зросли на 1505,2 тис. пр. (7,1%); видань в обкладинці — на 246 друк. од. (1,8%), а тиражі зросли на 389,7 тис. пр. (1,6%); випуск нових видань збільшився на 682 друк. од. (3,3%), а тиражів — на 989,5 тис. пр. (2,5%). Спостерігається зменшення випуску за назвами та зростання тиражів книг: кількість назв скоротилася на 108 друк. од. (0,6%), а тиражі збільшилися на 937,6 тис. пр. (2,6%); перевидань менше на 117 друк. од. (8,4%), тиражі зросли на 905,4 тис. пр. (15,7%); перекладних видань віддруковано більше на 839 друк. од. (31,4%), тиражі скоротилися на 222,9 тис. пр. (2,8%). Спостерігається зниження випуску як за назвами, так і за тиражами книг і брошур серійних видань відповідно на 618 друк. од., або на 13,7%, та на 2643,7 тис. пр. (22,3%); книг і брошур з електронним додатком випущено менше на 13 друк. од., (33,3%) тиражі скоротилися на 22,5 тис. пр. (46,9%) (табл. 2).

Понад половину (60,5%) книг і брошур за тиражними групами (табл. 3) надруковано тиражем до 0,5 тис. пр., порівняно з аналогічними даними 2017 року кількість назв зросла на 929 друк. од., або на 7,3%, а

тиражі — на 142,4 тис. пр., або на 4,5%. Найпопулярнішими у цій групі є наукові видання (48,4%); навчальна та методична література для вищих навчальних закладів, яка становить 32,5% загальної кількості; науково-популярні (15,2%). Видань тиражем від 0,5 до 1 тис. пр. випущено 10,8% загальної кількості назв і 4,9% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилась на 192 друк. од. (7,3%), тиражі — на 191,6 тис. пр. (7,7%). У цій групі домінують нормативні та виробничо-практичні (44,9%), офіційні (15,4%) і бібліографічні видання (17%). Видань тиражем від 1 до 5 тис. пр. випущено 21,7% загальної кількості назв і 29% загального тиражу, порівняно з 2017 роком їхня кількість знизилася за назвами на 157 друк. од. (3,1%), за тиражами — на 1119,5 тис. пр. (7,6%); у цій групі переважає література для дітей та юнацтва (52%), навчальні та методичні видання (32,3%), релігійні (11,8%). Видання тиражем від 5 до 10 тис. пр. становлять 3,6% загальної кількості назв і 13,3% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв знизилася на 74 друк. од. (8,3%), тиражі — на 797,7 тис. пр. (11,3%); у цій групі домінують видання для організації дозвілля (47,7%), художня зарубіжна література (36%), довідкові видання (16,3%). Видання тиражем від 10 до 50 тис. пр. становлять 2,6% загальної

кількості назв і 25,1% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 63 друк. од. (11,9%), тиражі — на 1349,9 тис. пр. (12,9%); у цій групі переважають видання для дітей дошкільного віку (39,6%), художня література (33%). Тиражем від 50 до 100 тис. пр. випущено 0,2% загальної кількості назв і 6,5% загального тиражу, що на 10 друк. од. (29,4%) більше, ніж у 2017, відповідно, тираж зріс на 726,6 тис. пр. (31,3%); у цій групі надавалася перевага підручникам і посібникам для 5—9 класів (93%).

Видань тиражем понад 100 тис. пр. випущено 0,2% і 14,2% загальної кількості назв і загального тиражу, порівняно з позаминулим роком кількість назв зросла на 14 друк. од. (56%), тиражі — на 1784,8 тис. пр. (36,4%). У цій групі переважають підручники і посібники для 10—11 класів (96,6%).

Без зазначення тиражів у випускних даних і формах звітності надійшло 103 друк. од., що становить у відсотковому відношенні до загальної кількості назв 0,5%.

Таблиця 2

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	2017		2018			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2017 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2017 року
Усього, у т. ч.:	22 047	45 127,2	22 612	102,6	47 022,1	104,2
<i>Книги</i>	18 967	36 706,6	18 859	99,4	37 644,2	102,6
% відношення до кількості назв, тиражу	86,0	81,3	83,4		80,1	
<i>Брошури</i>	3 080	8 420,6	3 753	121,9	9 377,9	111,4
% відношення до кількості назв, тиражу	14,0	18,7	16,6		19,9	
<i>У палітурці</i>	8 041	21 255,4	8 360	104,0	22 760,6	107,1
% відношення до кількості назв, тиражу	36,5	47,1	37,0		48,4	
<i>В обкладинці</i>	14 006	23 871,8	14 252	101,8	24 261,5	101,6
% відношення до кількості назв, тиражу	63,5	52,9	63,0		51,6	
<i>Нові видання</i>	20 653	39 377,8	21 335	103,3	40 367,3	102,5
% відношення до кількості назв, тиражу	93,7	87,3	94,4		85,8	
<i>Перевидання</i>	1 394	5 749,4	1 277	91,6	6 654,8	115,7
% відношення до кількості назв, тиражу	6,3	12,7	5,6		14,2	
<i>Серійні видання</i>	4 524	11 837,6	3 906	86,3	9 193,9	77,7
% відношення до кількості назв, тиражу	20,5	26,2	17,3		19,6	
<i>Перекладні видання</i>	2 668	8 043,7	3 507	131,4	7 820,8	97,2
% відношення до кількості назв, тиражу	12,1	17,8	15,5		16,6	
<i>Книги і брошури з електронним додатком</i>	39	48,0	26	66,7	25,5	53,1
% відношення до кількості назв, тиражу	0,2	0,1	0,1		0,1	

Таблиця 3

Розподіл випуску книг і брошур за тиражними групами

Тиражна група	2017		2018			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2017 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2017 року
Усього	22 047	45 127,2	22 612	102,6	47 022,1	104,2
до 0,5 тис. пр.	12 746	3 141,6	13 675	107,3	3 284,0	104,5
до 1,0 тис. пр.	2 629	2 501,6	2 437	92,7	2 310,0	92,3
до 5,0 тис. пр.	5 066	14 757,1	4 909	96,9	13 637,6	92,4
до 10,0 тис. пр.	887	7 034,2	813	91,7	6 236,5	88,7
до 50,0 тис. пр.	529	10 466,3	592	111,9	11 816,2	112,9
до 100,0 тис. пр.	34	2 318,6	44	129,4	3 045,2	131,3
понад 100,0 тис. пр.	25	4 907,8	39	156,0	6 692,6	136,4
без зазначення тиражів	131	—	103	78,6	—	—

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 4) підтверджує, що в її загальному масиві домінує література політичної та соціально-економічної тематики — 5488 друк. од. загальним тиражем 3655,1 тис. пр. (24,3% загальної кількості назв і 7,8% загального тиражу). Порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 289 друк. од., або на 5,6%, тиражі зменшилися на 622,9 тис. пр., або на 14,6%. На другій сходинці — література з освіти та культури — 4773 друк. од. тиражем 28 735,6 тис. пр. (21,1% загальної кількості назв і 61,1% загального тиражу). Порівняно з 2017 роком кількість назв збільшилася на 143 друк. од., або на 3,1%, тиражі — на 5069,9 тис. пр., або на 21,4%. Третє місце посідає художня література — 4003 друк. од. тиражем 5206,7 тис. пр. (17,7% і 11,1%), порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилася на 324 друк. од., або на 7,5%, а тиражі — на 1814,3 тис. пр., або на 25,8%. Технічної літератури надійшло 2411 друк. од. тиражем 1001,0 тис. пр. (10,7% і 2,1%), порівняно з 2017 роком кількість назв і тиражі зросли відповідно на 567 друк. од., або на 30,7%, та на 352,0 тис. пр., або на 54,2%.

В асортименті книжкового потоку за цільовим призначенням (табл. 5), як і раніше, переважають книги соціально значущої тематики. Як за назвами, так і за тиражами лідирують видання навчальної та методичної літератури (7226 друк. од. тиражем 29 636,4 тис. пр.), що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 32% і 63% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв збільшилася на 119 друк. од., або на 1,7%, тиражі зросли на 5238,2 тис. пр., або на 21,5%. Наукові видання посідають другу позицію за кількістю назв (4687 друк. од., тобто 20,7% загальної кількості назв), що збільшилася на 203 друк. од. (4,5%), проте за тиражами (1264,5 тис. пр., тобто 2,7% загального тиражу), що скоротилися на 6,8 тис. пр. (0,5%), поступаються літературно-художнім. Цим виданням належить третя сходинка —

4003 друк. од. загальним тиражем 5206,7 тис. пр., що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 17,7% і 11,1% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилася на 324 друк. од. (7,5%), а тиражі — на 1814,3 тис. пр. (25,8%). Видань для дітей та юнацтва (четверте місце) випущено 2000 друк. од. тиражем 5555,8 тис. пр. (8,8% і 11,8%), порівняно з 2017 роком кількість назв збільшилася на 161 друк. од. (8,8%), тиражі — на 306,1 тис. пр. (5,8%). Науково-популярних видань (п'яте місце) надруковано 1697 друк. од. тиражем 2332,0 тис. пр. (7,5% і 5%), відповідно до 2017 року їхня кількість зросла за назвами на 97 друк. од. (6,1%), а за тиражами зменшилася — на 169,2 тис. пр. (6,8%).

У 2018 році 74,5% загальної кількості назв (16 857 друк. од.) і 81% загального тиражу (38 107,4 тис. пр.) книг і брошур випущено українською мовою (табл. 6). Кількість назв порівняно з 2017 роком збільшилася на 1068 друк. од. (6,8%), тиражі зросли на 5247,7 тис. пр. (16%). Мовами національних меншин книг і брошур видруковано 3476 друк. од. тиражем 6666,9 тис. пр., тобто 15,4% загальної кількості назв і 14,2% загального тиражу. Порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилася на 574 друк. од., або на 14,2%, а тиражі — на 3001,7 тис. пр., або на 31%; російською мовою випущено 3253 друк. од. тиражем 6106,2 тис. пр., що становить 14,4% і 13% загальної кількості назв і загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв скоротилася на 633 друк. од. (16,3%), тиражі — на 3332,8 тис. пр. (35,3%). Серед книг і брошур, випущених іноземними мовами, найбільше надруковано англійською — 458 друк. од. тиражем 669,1 тис. пр. (2% і 1,4%) (порівняно з 2017 кількість назв знизилася на 103 друк. од., або на 18,74%, тиражі — на 576,1 тис. пр., або на 46,3%), та німецькою — 88 друк. од. тиражем 405,4 тис. пр. (відповідно до 2017 року кількість назв зросла на 43 друк. од. (95,6%), тиражі — на 252,1 тис. пр., або 164,4%).

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	2017		2018			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2017 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2017 року
Усього	22 047	45 127,2	22 612	102,6	47 022,1	104,2
Політична і соціально-економічна література	5 199	4 278,0	5 488	105,6	3 655,1	85,4
Природничо-наукова література	1 192	577,3	1 125	94,4	481,9	83,5
Технічна література	1 844	649,0	2 411	130,7	1 001,0	154,2
Сільськогосподарська література	606	1 704,2	477	78,7	765,1	44,9
Медицина. Охорона здоров'я	893	1 011,1	754	84,4	684,9	67,7
Фізична культура і спорт	94	49,0	129	137,2	61,4	125,3
Література з освіти та культури	4 630	23 665,7	4 773	103,1	28 735,6	121,4
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	262	71,0	220	74,0	118,5	166,9
Мистецтво. Мистецтвознавство	294	320,4	341	116,0	222,7	69,5
Література з філологічних наук	849	434,6	875	103,1	515,2	118,5
Художня література. Фольклор	4 327	7 021,0	4 003	92,5	5 206,7	74,2
Література для дітей	1 839	5 249,7	2 000	108,8	5 555,8	105,8
Література універсального змісту	18	96,2	16	88,9	18,2	18,9

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	2017		2018			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2017 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2017 року
Усього	22 047	45 127,2	22 612	102,6	47 022,1	104,2
Наукові видання	4 484	1 271,3	4 687	104,5	1 264,5	99,5
Науково-популярні видання	1 600	2 501,2	1 697	106,1	2 332,0	93,2
Нормативно-практичні видання	565	674,2	453	80,2	455,9	67,6
Офіційні видання	660	253,1	1 281	194,1	322,1	127,3
Громадсько-політичні видання	115	125,9	87	75,7	85,2	67,7
Навчальні та методичні видання	7 107	24 398,2	7 226	101,7	29 636,4	121,5
Літературно-художні видання	4 327	7 021,0	4 003	92,5	5 206,7	74,2
Видання для дітей та юнацтва	1 839	5 249,7	2 000	108,8	5 555,8	105,8
Довідкові видання	377	593,1	475	126,0	569,3	96,0
Інформаційні видання	8	6,6	16	200,0	6,2	93,9
Видання для видавців і книгорозповсюджувачів	4	12,3	3	75,0	0,7	5,7
Бібліографічні видання	161	29,8	117	72,7	22,5	75,5
Видання для організації дозвілля	333	1 909,2	174	52,3	780,2	40,9
Рекламні видання	1	0,3	1	100,0	0,1	33,3
Література релігійного змісту	466	1 081,3	392	84,1	784,5	72,6

Таблиця 6

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	22 047	45 127,2	22 612	47 022,1
Англійська	561	1 245,2	458	669,1
Арабська	—	—	2	1,5
Білоруська	—	—	2	0,4
Болгарська	3	2,4	4	3,4
Вірменська	3	3,0	—	—
Гагаузька	1	0,2	2	0,4
Грецька	2	1,6	2	0,5
Грузинська	1	0,5	—	—
Іврит	1	0,1	2	0,6
Ідиш	2	1,6	—	—
Іспанська	6	1,3	12	10,1
Італійська	—	—	1	1,0
Кримськотатарська	3	3,6	4	1,2
Латинська	2	1,3	1	0,5
Литовська	1	1,0	—	—
Молдовська	13	2,9	6	1,8
Німецька	45	153,3	88	405,4
Польська	34	27,2	45	62,0
Португальська	1	0,1	1	0,3
Російська	3 886	9 439,0	3 253	6 106,2
Румунська	22	19,3	33	42,4
Русинська	1	0,1	1	0,2
Словацька	10	2,0	9	3,2
Старослов'янська (церковнослов'янська)	2	1,2	4	1,0
Турецька	1	0,1	—	—
Угорська	28	15,4	26	39,4
Узбецька	1	1,0	—	—
Українська	15 789	32 859,7	16 857	38 107,4
Французька	13	30,5	17	69,1

Продовження таблиці 6

Чеська	1	0,3	5	0,9
Японська	—	—	1	0,3
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	1 614	1 313,3	1 776	1 493,8

В асортименті друкованої продукції 17,7% загальної кількості видань за назвами і 11,1% загального тиражу становить художня література. Українською мовою випущено 2519 друк. од., або 62,9% загальної кількості назв, тиражем 3032,4 тис. пр., або 58,2% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилася на 204 друк. од. (7,5%), а тиражі — на 688,8 тис. пр. (18,5%); російською мовою — 1149 друк. од. (28,7%) тиражем 2017,3 тис. пр. (38,7%), порівняно з 2017 роком кількість видань знизилася на 100 друк. од. (8%), тиражі — на 1057,4 тис. пр. (34,4%) (табл. 7).

Дитячої літератури у 2018 році (табл. 8) надруковано 2000 друк. од. тиражем 5555,8 тис. пр., що становить

8,8% загальної кількості назв і 11,8% загального тиражу. Її випуск за кількістю назв порівняно з 2017 роком зріс на 161 друк. од., або на 8,8%, тиражі — на 306,1 тис. пр., або на 5,8%. Середній тираж дитячої літератури у 2018 році становив 2,8 тис. пр. (у 2017 — 2,9 тис. пр., у 2016 — 2,4 тис. пр., у 2015 — 2,8 тис. пр.). Українською мовою випущено 1646 друк. од. тиражем 4822,2 тис. пр. — 82,3% загальної кількості назв і 86,8% загального тиражу, російською — 318 друк. од. тиражем 695,9 тис. пр. — 15,9% загальної кількості назв і 12,5% загального тиражу. Іншими мовами вийшло 36 друк. од. тиражем 37,7 тис. пр. (1,8% загальної кількості назв і 0,7% загального тиражу).

Таблиця 7

Випуск художньої літератури мовами народів світу

Мова видання	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	4 327	7 021,0	4 003	5 206,7
Англійська	57	66,8	33	28,6
Білоруська	—	—	2	0,4
Болгарська	1	1,0	—	—
Вірменська	1	1,0	—	—
Грузинська	1	0,5	—	—
Ідиш	1	1,5	—	—
Іспанська	—	—	2	5,5
Литовська	1	1,0	—	—
Німецька	1	1,0	1	1,0
Польська	2	0,4	3	0,7
Португальська	1	0,1	—	—
Російська	1 249	3 074,7	1 149	2 017,3
Румунська	2	0,6	5	4,7
Русинська	1	0,1	1	0,2
Угорська	2	1,3	1	0,3
Узбецька	1	1,0	—	—
Українська	2 723	3 721,2	2 519	3 032,4
Французька	1	1,0	—	—
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	282	147,8	287	115,6

Таблиця 8

Випуск дитячої літератури мовами народів світу

Мова видання	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	1 839	5 249,7	2 000	5 555,8
Англійська	10	16,4	10	8,0
Болгарська	—	—	2	1,0
Німецька	—	—	1	0,1
Російська	378	935,4	318	695,9
Словацька	—	—	1	1,0
Українська	1 427	4 265,5	1 646	4 822,2
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	24	32,4	22	27,6

Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності (табл. 9) випущено 5407 друк. од. загальним тиражем 2348,4 тис. пр., що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 23,9% і 5% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 316 друк. од., або на 6,2%, тиражі — на 790,7 тис. пр., або на 50,8%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо надруковано 187 друк. од. (0,8%) тиражем 220,0 тис. пр. (0,5%), порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 11 друк. од., або на 6,3%, тиражі — на 57,9 тис. пр., або на 35,7%. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 17 205 друк. од. (76,1%) тиражем 44 673,7 тис. пр. (95%), відповідно до 2017 року кількість назв зросла на 249 друк. од. (1,5%), тиражі — на 1104,2 тис. пр. (2,5%).

У 2018 році видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності випущено образотворчих видань 52 друк. од. загальним тиражем 134,6 тис. пр., що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 3,8% і 4,1% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 8 друк. од., або на 18,2%, а тиражі — на 100,7 тис. пр., або на 297,1%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо — 5 друк. од. (0,4%) тиражем 1,5 тис. пр. (0,1%), порівняно з 2017 роком кількість назв зменшилася на 17 друк. од., тиражі — на 112,2 тис. пр. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 1315 друк. од. (96,2%) тиражем 3138,8 тис. пр. (95,9%), відповідно до 2017 року кількість назв зросла на 176 друк. од. (15,5%), тиражі — на 151,1 тис. пр. (5,1%).

Нотних видань видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності надруковано 32 друк. од. загальним тиражем 11,3 тис. пр., що становить 15% загальної кількості назв і 22% загального тиражу, порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 11 друк. од., або на 52,4%, тиражі — на 1,4 тис. пр., або на 14,1%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо випущено 13 друк. од. (6,1%) тиражем 5,8 тис. пр. (11,3%), порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 5 друк. од., тиражі зменшилися на 1,3 тис. пр. Видавництвами і видавничими організаціями з іншими формами власності надруковано 85% загальної кількості назв і 78% загального тиражу (166 друк. од. і 40,1 тис. пр.), порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 16 друк. од. (9,6%), тиражі скоротилися на 10,0 тис. пр. (20%).

Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності випущено 125 друк. од. картографічних видань тиражем 195,1 тис. пр., порівняно з 2017 роком спостерігається зростання за кількістю назв на 24 друк. од. (23,8%), тиражів — на 17 тис. пр., або на 9,5%. У відсотковому відношенні до загальної кількості назв це становить 68,7% і 43,3% загального тиражу. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 31,3% загальної кількості назв і 56,7% загального тиражу, що становить 57 друк. од. тиражем 255,1 тис. пр., порівняно з 2017 роком кількість назв зросла на 10 друк. од. (21,3%), а тиражі — на 30,5 тис. пр. (13,6%).

У табл. 10 відображено інформацію про 10 видавництв та видавничих організацій, які надрукували найбільшу кількість книг і брошур у 2018 році за назвами. Лідерами є харківське видавництво "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля" (876 друк. од. тиражем 3999,6 тис. пр.), ТОВ "Видавництва "Ранок" (702 друк. од. тиражем 6387,5 тис. пр.), ТОВ "Видавничий дім "Інтелект України" (418 друк. од. тиражем 2790,7 тис. пр.), ТОВ "Видавництво "Фоліо" (415 друк. од. тиражем 947,7 тис. пр.), видавництво "Право" (393 друк. од. тиражем 65,3 тис. пр.), ТОВ "Видавнича група "Основа" (296 друк. од. тиражем 588,6 тис. пр.), тернопільське ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан" (280 друк. од. тиражем 603,4 тис. пр.), сумське науково-виробниче підприємство "Росток А.В.Т." (258 друк. од. тиражем 420,6 тис. пр.), ТОВ "Видавництво "Віват" (277 друк. од. тиражем 1035,6 тис. пр.), видавництво "Генеза" (248 друк. од. тиражем 4518,8 тис. пр.).

Шкільних підручників у 2018 році випущено 2570 друк. од. тиражем 24 258,2 тис. пр., що становить 35,6% загальної кількості назв і 81,9% загального тиражу навчальних і методичних видань (7226 друк. од. тиражем 29 636,4 тис. пр.). Відповідно до 2017 року кількість назв зросла на 206 друк. од. (8,7%), тиражі — на 4905,0 тис. пр. (25,3%). Порівнюючи книговидавництво шкільних підручників за мовами (табл. 11), бачимо, що вони друкувалися 16 мовами народів світу, серед них: українською — 2035 друк. од., або 79,2% загальної кількості назв цього асортименту видавничої продукції, тиражем 21 568,7 тис. пр., або 88,9% загального тиражу; російською — 149 друк. од., або 5,8% загальної кількості назв підручників, тиражем 938,4 тис. пр., що становить 3,9% тиражу всіх підручників; іншими мовами надруковано 386 друк. од. (15%) тиражем 1751,1 тис. пр. (7,2%).

Таблиця 9

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	22 047	45 127,2	22 612	47 022,1
1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:	545	306,0	277	251,3
Сфера управління Держкомтелерадіо	176	162,1	187	220,0
Сфера управління інших державних установ	369	143,9	90	31,3
2. Видавництва з іншими формами власності	4 655	17 485,2	4 635	19 158,0
3. Видавничі організації з державною формою власності	4 546	1 251,7	5 130	2 097,1
4. Видавничі організації з іншими формами власності	12 301	26 084,3	12 570	25 515,7

Видавництва, які випустили найбільшу кількість книг і брошур

Видавничі суб'єкти	2017		Видавничі суб'єкти	2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.		Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Х.: ДП з іноземними інвестиціями "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	1 052	6 793,8	Х.: ДП з іноземними інвестиціями "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	876	3 999,6
Х.: ТОВ "Видавництво "РАНОК"	602	3 702,5	Х.: ТОВ "Видавництво "РАНОК"	702	6 387,5
Х.: ТОВ "Видавництво Фоліо"	489	1 153,1	Х.: ТОВ "Видавничий дім "Інтелект України"	418	2 790,7
Тернопіль: ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан"	484	633,8	Х.: ТОВ "Видавництво Фоліо"	415	947,7
Х.: ТОВ "Видавництво "Віват"	411	1 799,3	Х.: "Видавництво "Право"	393	65,3
К.: ПП "Кристал бук"	401	974,4	Х.: ВГ "Основа"	296	588,6
К.: Видавництво "Генеза"	359	4 475,0	Тернопіль: ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан"	280	603,4
Суми: Науково-виробниче підприємство "Росток А.В.Т."	287	449,9	Суми: Науково-виробниче підприємство "Росток А.В.Т."	258	420,6
Х.: ВГ "Основа"	269	313,2	Х.: ТОВ "Видавництво "Віват"	277	1 035,6
К.: ТОВ "Видавничий дім "Освіта"	227	3 301,4	К.: Видавництво "Генеза"	248	4 518,8

Таблиця 11

Випуск шкільних підручників мовами народів світу

Мова видання	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	2 364	19 353,2	2 570	24 258,2
Англійська	120	1 015,1	72	485,9
Арабська	—	—	1	1,0
Болгарська	1	1,3	2	2,4
Гагаузька	1	0,2	2	0,4
Грецька	2	1,6	—	—
Іврит	—	—	2	0,6
Іспанська	—	—	4	3,4
Кримськотатарська	2	0,6	4	1,2
Молдовська	13	2,9	6	1,8
Німецька	22	147,6	57	391,2
Новогрецька	—	—	2	0,5
Польська	14	21,2	22	46,0
Російська	251	1 243,9	149	938,4
Румунська	14	10,4	11	19,1
Угорська	13	10,1	20	36,4
Українська	1 790	16 376,7	2 035	21 568,7
Французька	6	27,3	8	67,4
Кількома мовами народів світу, у т. ч. видання українською та іншими мовами	115	494,3	173	693,8

Зростання темпів книгодрукування як за назвами, так і за тиражами 2018 року зафіксовано в таких регіонах (табл. 12): у Дніпропетровській області кількість випущених книг і брошур збільшилася на 152 друк. од., або на 22,2%, тиражі — на 70,0 тис. пр.,

або на 29,9%; Житомирській — на 59 друк. од., або на 30,7%, тиражі — на 18,7 тис. пр., або на 27,3%; Херсонській — на 78 друк. од. (31,6%), тиражі — на 16,8 тис. пр. (26,3%); Чернівецькій — на 92 друк. од. (28,4%) та на 93,2 тис. пр. (43%). Нарощення випуску

друкованої продукції за назвами та зниження за тиражами спостерігається у Волинській області: кількість випущених книг зросла на 43 друк. од. (20,8%), тиражі скоротилися на 119,6 тис. пр. (31,8%); Запорізькій — на 4 друк. од. (0,9%), тиражі знизилися на 5,5 тис. пр. (4,3%); Івано-Франківській — на 12 друк. од. (4,6%), тиражі зменшилися на 0,3 тис. пр. (0,2%); Львівській — на 68 друк. од. (4,3%), тиражі знизилися на 307,3 тис. пр. (15,7%); Одеській — на 19 друк. од. (2,6%), тиражі знизилися на 0,5 тис. пр. (0,3%); Сумській — на 41 друк. од. (8,5%), тиражі зменшилися на 11,3 тис. пр. (2,2%). Зниження обсягів випуску видань за назвами та зростання тиражів

спостерігається у Закарпатській області: кількість назв стала меншою на 13 друк. од. (5,4%), тиражі зросли на 25,5 тис. пр. (34,6%); Київській — на 8 друк. од. (4,8%), тиражі збільшилися на 68,3 тис. пр. (46,5%); Миколаївській — на 20 друк. од. (9,2%), тиражі зросли на 10,6 тис. пр. (19,5%).

Серед лідерів вітчизняного книгодрукування як за назвами, так і за тиражами, як і раніше, залишаються Київ (7985 друк. од. тиражем 20 432,5 тис. пр.) та Харківська область (5359 друк. од. тиражем 19 722,5 тис. пр.). У загальному випуску книг і брошур ці два регіони надрукували понад половину зазначених видань (59% за назвами та 85,4% за тиражами).

Таблиця 12

Випуск в Україні книг і брошур за територіальною ознакою

Випуск видання (республіка, область, місто)	2017		2018	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього	22 047	45 127,2	22 612	47 022,1
Вінницька	644	182,9	444	107,4
Волинська	207	376,1	250	256,5
Дніпропетровська	686	234,0	838	304,0
Донецька	169	270,6	147	257,5
Житомирська	192	68,5	251	87,2
Закарпатська	241	73,6	228	99,1
Запорізька	443	127,4	447	121,9
Івано-Франківська	259	170,5	271	170,2
Київська	165	146,9	157	215,2
Кіровоградська	128	46,0	95	34,4
Луганська	46	12,4	38	10,9
Львівська	1 580	1 960,0	1 648	1 652,7
Миколаївська	218	54,4	198	65,0
Одеська	723	198,4	742	197,9
Полтавська	382	97,8	344	91,2
Рівненська	254	134,0	204	106,7
Сумська	484	519,4	525	508,1
Тернопільська	1 005	2 653,5	753	1 708,7
Харківська	5 046	18 028,5	5 359	19 722,5
Херсонська	247	63,9	325	80,7
Хмельницька	475	374,9	399	249,9
Черкаська	306	135,0	281	111,8
Чернівецька	324	216,5	416	309,7
Чернігівська	272	137,9	267	120,4
м. Київ	7 551	18 844,1	7 985	20 432,5

Список використаної літератури

1. Сенченко М. Книга як засіб покращення іміджу України в умовах інформаційних війн / М. Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 9. — С. 3—9.
2. Друк України (2017) : ст. зб. / уклад. С. Буряк. — Київ : Кн. палата України. — 108 с.
3. Буряк С. Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2017 року / С. Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2018. — № 3. — С. 5—13.

Проанализировано состояние украинского книгоиздания за 2018 год согласно ассортименту издательской продукции, ее языкового и территориального аспектов. Приведены статистические

данные по выпуску книг и брошюр ведущих отечественных издательств разной формы собственности, в том числе сферы управления Госкомтелерадио.

State of Ukrainian bookpublishing in 2018 is analyzed accordingly to assortment of publish products, lingual and territorial actives. Production statistics of books manufactured by largest national publish houses with different types of property form (including administration sphere of the State Committee in Television and Radio-broadcasting are illustrated.

Надійшла до редакції 3 березня 2018 року